

Nr 14.

Av herr von Friesen, om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 jan. 1939 föreskrives i 5:e kapitlet 32 t. o. m. 38 §§ vissa rättigheter som tillkomma tjänstemännen i form av läkarvård, läkemedel, sjukhusvård, behandling med bad, massage, m. m. Sedan gammalt ha också dylika förmåner beretts tjänstemännen, ehuru vägande skäl mot åtminstone en del av dem kunnat anföras. I nuvarande krisläge, då även en omläggning av lönesystemet för statens befattningshavare ifrågasatts, kan det anses lämpligt att ånyo underställa frågan om dessa rättigheter statsmakternas prövning. Det dröjsmål med den s. k. verksläkarinstitutionens införande som kunna konstateras på sina håll bottnar möjligen i en osäkerhet huruvida den föreslagna organisationsformen är den riktiga. Bland de anställda själva är man ingalunda nöjd med de träffade arrangemangen. Det torde också vara alldeles uppenbart att t. ex. i de fall då en redan förut arbetstyngd provinsialläkare ålagts tjänstgöra även såsom verksläkare detta icke alltid kan ske med den omsorg som den hjälpsökande allmänheten kräver när det gäller modern läkarvård. Dessutom blir tidsutdräkten för besök hos läkaren avsevärd vilket ju också inkräktar på den tid som eljest skall användas för tjänstens fullgörande. Ytterligare måste verksläkaren i ett kanske onödigt stort antal fall begagna sig av medgiven remissrätt till specialister vilket blir ur statsverkets synpunkt dyrbart. Vidlyftiga intygsskriverier ta mer och mer av läkarnas tid till förfång för det som dock är deras huvuduppgift. Till allt detta kommer att den svenska allmänheten i allt större utsträckning vant sig vid fritt läkarval när det gäller sjukdom. Varför statstjänstemännen här skola komma i en särklass är så mycket mera obegripligt som staten genom sin sanktion av det fria läkarvalet för den alltmera växande sjukvårdens medlemmar visat sig förstå det berättigade i en dylik förmån. Enligt uppgift lär också statsutskottets förre ordförande, herr Anders Råstock, ha yttrat i samband med riksdagsbehandlingen av denna fråga 1939 att det syntes honom naturligt om »dessa gamla naturaförmåner» vore mogna för avskrivning. Tyvärr ansågs av för mig obekanta skäl tidpunkten ännu icke kommen för en ur alla parters synpunkt förnuftigare ordning. Lättast att lösa är frågan om ersättning för medicin. Sedan länge ha läkarna fäst uppmärksamheten på de tendenser till missbruk som förekomma när vederbö-

rande har rätt till fria läkemedel på det allmännas bekostnad. Denna förmån kan på intet sätt betraktas som självskriven och förekommer väl knappast bland privatanställda. Vissa sjukkassor ha meddelat sina medlemmar en slags »medicinförsäkring» som — självfallet mot erläggande av högre premier — medger fri medicin vid sådan sjukdom, som medför arbetsförmåga. Det finns intet rimligt skäl varför de statsanställda skola erhålla sådan annat än vid olycksfall i tjänsten eller i de sällsynta fall, då sjukdom uppenbarligen ådragits genom arbetet. Jag föreslår därför att §§ 37 och 38 i avlöningsreglementet ändras på så sätt att läkemedel, bad, massage, elektricitet och hetluftsbehandling (s. k. fysikalisk behandling) endast tillkommer befattningshavaren, då fråga är om sjukdom eller olycksfall genom tjänsten.

Vad beträffar frågan om särskilda s. k. verksläkare finnes ett skäl som talar för att någon form av »verksläkare» existerar: kontrollsynpunkten. Att särskilt utsedda läkare tjänstgöra som s. k. förtroendeläkare är rimligt och måhända nödvändigt. Dels få de en allmän hälsovårdande uppgift såsom medicinska rådgivare åt verkets ledning, dels skola de verkställa friskundersökningar vid nyanställningen, dels också granska av andra läkare utfärdade intyg m. m. Vissa sjukkassor ha skaffat sig dylika förtroendeläkare och ha endast goda erfarenheter av deras kontrollerande och rådgivande verksamhet. Verksläkarebefattningar med angiven befogenhet ha tillsatts vid verk å vars tjänstemän civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 ägt tillämpning. Mot en sålunda inskränkt befogenhet för verksläkaren kunna inga vägande anmärkningar framställas. Däremot anser jag icke — och med mig det säkerligen övervägande antalet svenska läkare — att verksläkarna skola meddela sjukvård. Långt rimligare blir det om de anställda tillförsäkras läkarvård genom de erkända sjukkassornas förmedling, vilka nu efter snart tio års erfarenhet vunnit en erfarenhet, ett förtroende och en stadga som gör dem fullt skickade att gå i land med en dylik uppgift. Då de statsanställda, därest riksdagen bifaller förslaget, berövas en viss förmån, bör utredas i vad mån kompensation kan beredas dem.

Jag är dock övertygad om att ett bifall till förslaget skulle medföra minskade kostnader för statsverket. Den del av förslaget som enligt mitt förmenande omedelbart bör kunna antagas — upphävande av rätten till fria läkemedel m. m. — är ju självklart en besparing, lätt att genomföra. Vad åter verksläkarfrågan beträffar måste jag inskränka mig till begäran om skyndsamt utredning i motionens syfte. Det synes önskvärt att såväl Sveriges Läkarförbund som Sjukasseförbundet höras i frågan. Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag yrka,

1:o) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär sådan ändring i civila avlöningsreglementet att föreskriften om fria läkemedel och fysikalisk behandling avses endast omfatta de fall då befattningshavaren ådragit sig sjukdom eller olycksfall genom arbetet,

2:o) att riksdagen i skrivelse till Kungl Maj:t begär skyndsamt utredning om icke rätten till läkarvård för samma befattningshavare kunde utsträckas till ett fritt läkarval av den omfattning som gäller för de erkända sjukkassornas medlemmar varjämte s. k. verksläkare endast skulle anställas i rådgivande och kontrollerande syfte.

Stockholm den 17 januari 1941.

Bertil von Friesen.

